

**EUSKADIKO
GAZTERIAREN LAN
EGOERAREN INGURUKO
TXOSTENA**

**LA
PRECARIEDAD
NOS QUEMA**

BABESTU ZAPTEZ!

2021 | UZTAILA

CCOO GAZTEAK TXOSTENA

**GAZTEON EGOERA
EUSKADIN**

Gazteria Idazkaritza

2021/07

1. Aurkezpena

Azken hamarkadan, Euskadiko gazteak gero eta prekarietate handiagoa jasaten ari dira gure gizartean, eta, 2020az geroztik, areagotu eta larriagotu egin da, neurri handi batean Covid 19ren pandemiaren ondorioz.

Horregatik, Euskadiko CCOOko gazteria-idazkaritzatik txosten labur hau egitea erabaki dugu, euskal gazteen gizarte- eta lan-egoeraren "erradiografia" bat ezarriz.

Txosten honek lurraldeko gazteei zuzenean eragiten dieten alderdiak lantzen ditu, hala nola, enplegua eta etxebizitza, datuak adin-tartean eta sexuaren arabera bereizita.

Azkenik, egungo egoeraren irakurketa soziopolitikoak egingo dugu eta, gure ustez, Euskadiko gazteen bizi-kalitatea hobetzen lagun dezaketen gako batzuk eskainiko ditugu.

2. Enplegua

Gazteen enpleguari dagokionez, honako datu hauek nabarmenduko ditugu:

EAEko gazteen langabezia-tasa (16-29 urte) % **22,2ra igo da**, eta, praktikan, bikoiztu egin da biztanleria orokorraren langabezia-tasa (%10,5). **Kontratuen behin-behinekotasuna % 64,3koa da**. Horrek esan nahi du Euskadiko gazteen 10 kontratutik ia 7 aldi baterakoak direla; Euskadin, aldiz, oro har, langileen % 30,6 aldi baterakoak dira.

Kontratuen partzialtasuna % 32,4koa da. Hau da, 10 gaztetik 3k astean 30 ordu baino gutxiago lan egiten dute, norberak aukeratu gabe.

Jarduera-tasari dagokionez, hau da, biztanleria aktiboa lan egiteko adinean dagoen biztanleriarekin zatitzetik ateratzen den formula, Euskadin 25 urtetik beherakoan artean dago, 2021eko lehen hiruhilekoan % 28,40an.

Hain datu baxu horren arrazoia da Euskadiko gazteak geroz eta beranduago sartzen direla lan-merkatuan; izan ere, lan-merkatuak eskatzen duen ikasketa-maila gero eta handiagoa da, eta euskal gazteek urte gehiago ematen dituzte prestakuntzan, kualifikazio handiagoko enplegua lortzeko.

Bestalde, Euskadiko gazteen okupazioari dagokionez, 2021eko lehen hiruhilekoko Biztanleria Aktiboaren Inkestak erakusten du beheranzko joera dagoela 2020ko lehen hiruhilekoaren eta 2021eko lehen hiruhilekoaren artean: 25 eta 34 urte arteko 157.700 pertsona ari ziren lanean Euskadin, eta 153.500 2021.urtean.

Adin-tarte gazteagoak aztertuz gero ere, beheranzko joera bera ikusten dugu 20 eta 24 urte bitarteko biztanleen artean, 2020ko lehen hiruhilekoan 33.800 pertsona landun zeuden, eta 2021eko aldi berean 30.800. Hau da, urtebetean, Euskadin 20 eta 24 urte bitarteko 3.000 gazte jada lanik gabe daude. Okupazioa ekoizpen-sektoreen arabera aztertzen badugu, ikus dezakegu Euskadiko gazte gehienek hirugarren sektoreko enplegua dutela. Hala, Biztanleria Aktiboaren 2021eko datuak aztertuta, ikusten dugu industria-sektorean 20-24 urteko adin-tartean 5200 gaztek egiten dutela lan, eta zerbitzu-sektorean, berriz, 23.400 gaztek adin-tarte berean.

Produkzio-sektorea edozein dela ere, enplegua galtzeko joera argia dago. Industrian, 2020ko lehen hiruhilekotik 2021eko epe berera, 2.000 gazte gutxiago daude lanean. Euskal industrian enplegua galtzeak bete-betean eragin die pertsona gazteenei; printzipioz, behin-behineko kontratua duten pertsonak dira, eta, beraz, pandemiaren ondorioak lurraldean nabaritzen hasi zirenean kaleratu dituzten lehenak izan dira.

Datu horiek sexuaren arabera bereiziz gero, ikus dezakegu EAEko emakume gazteek eragin handiagoa izan dutela EAEko mutil gazteek baino.

Euskadin 13.600 emakume gazte daude lanean (20-24), eta 17.200 gizon gazte. Gainera, Biztanleria Aktiboaren Inkestaren datuei erreparatuta, 16-19 urteko emakume gazteek ez dute okupazio-zifrarik erakusten adin bereko mutil gazteen aldean, eta okupazio-zifrak erakusten dituzte.

Bestalde, ekoizpen-sektoreari dagokionez, joera argia ikusten dugu Euskadin enplegua duten emakume gazteek batez ere zerbitzuen sektorean enplegua izan dezaten. Izan ere, 2021eko lehen hiruhilekoan 20-24 urte bitarteko 12.200 emakume zeuden sektore horretan lanean, eta adin bereko 11.200 gizon gazte. Industria-sektorea aztertuz gero, ikusten da datua kontrakoa dela. Euskadin, 20-24

urteko 4100 mutil gazte daude sektore horretan lanean, eta 20-24 urteko 1.100 emakume baino ez.

Beraz, Euskadiko CCOOk egiten duen irakurketa da Euskadin gazteen lan-merkatuak gero eta tasa eta prekarietate-zifra handiagoak dituela. Aurreko hamarkadan, Euskadin prekarietatea kroniko bihurtzeko arriskuaz hitz egiten bagenuen, gaur egun ondoriozta dezakegu prekarietate hori jada ezarrita dagoela euskal lan-merkatuan, batez ere 16 eta 24 urte bitarteko gazteen artean, eta are larriagoa adin horretako emakume gazteen profilean.

3. Etxebizitza

Datu eguneratuenak Gazteen Euskal Behatokiak 2020. urteari buruz adierazitakoak dira. Horiek aztertuta, ondorio gisa esan dezakegu enpleguaren prekarietateak ondorio zuzena duela Euskadiko gazteen bizitzaren zenbait alderditan, eta horietako bat etxebizitza dela.

Euskadiko emantzipazio-tasa % 38,5ekoa da 34 urtera arteko gazteak kontuan hartuta. Beraz, EBko emantzipazio-tasarik txikienetako bat da oraindik ere, Europako batez bestekoa % 51,8koa baita.

Gainera, emakume gazteek emantzipazio-ehuneko handiagoa dute mutil gazteekin konparatuz gero (% 43 eta % 34,1, hurrenez hurren); izan ere, emakume gazte horietako asko beren bikotekideekin emantzipatzen dira, eta horiek, oro har, adin handiagoa dute.

Beste datu kezagarri bat ere eman nahi dugu txosten honetan, gazteen erosteko ahalmenari eta beren ohiko etxebizitzan (alokairurako edo hipoteka-kuotarako) egiten duten gastuari dagokienez. Behatokiaren datuen arabera, Euskadiko gazte batek batez beste soldataren % 55,1 bideratu behar du hipoteka-gastura, eta alokairu-erregimenean dagoen pertsona batek, berriz, % 50,4. Hau da, **Euskadiko gazteei soldataren erdia agortzen zaie etxebizitza erosteko/alokatzeko gastuetan.**

Alokairuaren eta etxebizitza erostearen arteko aukerei dagokienez, Euskadiko gazteek alokairuaren alde egiten dute. Alde horretatik, alokairuan emantzipatutako 18-34 urteko gazteen ehunekoak nabarmen egin du gora azken hamabost urteetan: 2006an, emantzipatutako gazteen % 19,0 soilik bizi zen alokatutako etxebizitza batean, eta 2019an, berriz, % 45,1. Egoera hori gure lurraldean modu nabarmenean kronifikatutako enpleguaren kalitate eskasaren ondorio da.

Prekarietate horretatik gero eta ohikoagoa den segurtasunik eza eta ziurgabetasuna sortzen da, eta horren ondorioz, alde batetik, gazteek ez dute egonkortasunik lortzen eta ezin dute hipoteka bat sinatzea eta leku jakin batean errotzea planteatu, eta, bestetik, gazteek etxebizitza-hipoteka baterako kreditu bat eskatzera doazenean, banku-erakundeak hainbat abal eskatzen ditu edo, are gehiago, kreditua ukatzen du kaudimen ekonomikorik ez izateagatik; izan ere, behin-behinekotasun, partzialtasun eta soldata murrizak dituzten lanetan enplegatzen dira euskal gazte askok.

Behatokiaren txosten berean, beste datu interesgarri bat ere aurkitu genuen: emantzipatu gabeko Euskadiko hiru gaztetik batek (% 32,8) dio Euskadin etxebizitza bat behar duela. Adina zenbat eta handiagoa izan, orduan eta handiagoa da etxebizitza-premia. Hala, 25-29 urteko adin-tartean, etxebizitzaren beharra % 46,6koa da, eta 18-24 urteko gazteen-taldean, berriz, % 19,5koa.

Egoeraren irakurketa sendotzen duen beste datu bat da 15 eta 29 urte bitarteko hamar gaztetik lauk uste dutela ezingo dutela beren kabuz bizi datorren urtean, nahiz eta hala nahi izan.

Gazte askok ez dute ikusten beren burua benetako emantzipazio-aukerekkin, eta, horren ondorioz, 2020an, Euskadin 15 eta 29 urte bitarteko pertsonen % 40,5ek uste dute ezin izango dutela emantzipazio-proiekturik egin, gurasoen etxetik alde egin ezin dutelako, hala nahi badute ere, edo, bakarrik bizi arren, pertsona horiek uste dutelako gurasoen etxera itzuli beharko dutela, nahi gabe. Adituek kontzeptu horri "**emantzipazio moztua**" deitzen diote

gazteak

4. Ondorioak

Txostenean zehar azaldu diren datuen arabera, lehen ondorioa da Euskadiko gazteen egoerak gezurtatzen duela euskal “Arkadia”, non diskurtso batzuek kokatzen gaituzten. Hain zuzen ere, gazteen bizi-garapenean ondorio larriak dituen egoera delako, eta errealitatea eraldatzeko gaitasuna duen erakunde soziopolitikoaren roletik, arazo hori konpontzen lagundu nahi dugulako. Helburu horrekin, gazte gisa eragiten diguten hainbat alderdi biltzen dituzten neurrien dekalogo hau aurkezten dugu. Neurri horien helburu nagusia biktima nagusiak garen prekarietate kronifikatuarekin amaitzea da, baita Euskadin ere.

CCOO Euskadi Gazteak erakundeko Gazteria Idazkaritzaren enpleguari eta etxebizitzari buruzko neurrien dekalogoak:

1- 2012ko eta 2010eko lan-erreformak indargabetzea, horiek baitira azken hamarkadan Euskadin kroniko bihurtu den prekarietatearen erantzule nagusiak.

2- Kalitatezko kontratazioa sustatzea, gazteen kontratazio mugagabea lehenetsiz, eta ekoizpen-arrazoia benetan justifikatuta dauden kasuetan soilik, iraupen mugatuko kontratuak egitea.

3- Bekadunen Estatutu baten bidez erregularizatzea euskal gazteak amaierarik gabeko prekarietate-ibilbide batean sartzea eragiten duten lanekoak ez diren formula guztiak. Gazteok, azkenean, lan-kontratazioarekin bete litezkeen lanpostuetan lan egiten dugu, eta ez beka batekin.

4.- Kontratazioan hainbesteko partzialtasunarekin amaitzea. Txostenean ikusi dugun bezala, gazteak zerbitzuen sektorean erabiltzen dira neurri handi batean, partzialtasun eta behin-behinekotasun oso handiko sektorean. Uste dugu sektorearen egonkortasuna beharrezkoa dela, iruzurrezko kontratazio partzialaren praktika baztertzeko, lanaldi osoko enplegua ezkutatzeko, baina lanaldiaren erdiaren kostuarekin.

5.- Genero-diskriminazioa desagerraraztea kontratazioari dagokionez, enpresa bakoitzaren berdintasun-planak oinarri hartuta lan eginez arazo horri aurre egiteko eta berdintasun-planik ez dagoen lantokietan, modu aktiboan eta proposamenez negoziatzea, enpresetan desberdintasunari aurre egiteko tresna baliagarria baitugu. Lan-merkatuan sartzean prekarietateak bi sexuei eragiten badie ere, emakume gazteek zailtasun gehiago dituzte beren lan-egoera egonkortzeko, aldi baterako kontratuak edo, batez ere, kontratu partzialak ohikoagoak baitira adin-tarte aurreratuagoko

emakumeetan. Hau da, Euskadiko mutil gazteek enpleguaren egonkortasuna lortzen dute emakume gazteek baino lehen, eta arazo horri irmoki aurre egin behar diogu.

6.- Etxebizitza egokia, energetikoki eraginkorra eta osasunaren ikuspegitik. Etxebizitza egokia izateko eskubidea oinarrizko eskubidetzat aitortua eta gauzagarria izango dela bermatzea, etxebizitza duina eskuratzeko aukera guztiak berdinak izango direla bermatzeko.

7- Etxerik gabeko pertsonen arazoaren eta diskriminazioaren aurka borrokatzea.

8.- Politika integral baten alde egitea, erakundeen arteko ikuspegiarekin, etxebizitza sozial eta publikoaren arloan, etxebizitza-plan eskuragarriak bultzatuz;

9- Edukitzaren segurtasuna eta etxebizitza-merkatu inklusiboak bermatzea. Alokairuaren merkatua ez da herritarren ostatu-premiei erantzuten ari, eta, beraz, hobetu egin behar da erregulazioa, maizterren eskubideak babesteko. Etxebizitza-merkatuen desorekak zuzendu behar dira, eta etxebizitza-merkatuaren finantzazioa, espekulazioa eta alokairu turistikoa kontrolatu eta murriztu behar dira, baita alokairuaren prezioetan duten eragin inflazionista ere.

10- Dekalogoaren neurri eta behar batekin ixten dugu, prekarietateari aurre egiteko antolatu behar dugu, modu kolektiboan egin behar dugu, horregatik uste dugu gazteen artean sindikatuen antolaketa sustatzea, berez, txosten honetatik ondorioztatzen diren ondorioei aurre egiteko neurri bat dela.

Izan ere, antolakuntza da prekarietateari aurre egiteko bide bakarra. Prekarietateak erre ez zaitzan, babestu. Joan zaitetz CCOO Gazteak-era.

gazteak